

Normalleşme Dönemine Uyum: Multinomial Lojistik Regresyon Analizi İle Eğitim Üzerine Bir Uygulama

Adaptation To Normalization Period: An Application On Education With Multinomial
Logistics Regression Analysis

Aysen ŞİMŞEK KANDEMİR

Doç.Dr., Kocaeli Üniversitesi, Hereke Ömer İsmet Uzunyol Meslek Yüksekokulu, Kocaeli, Türkiye

ÖZET

Covid-19 pandemisi ortaya çıktığı tarihten itibaren tüm dünyayı etkisi altına almıştır ve bu süreçte toplumu etkileyen alanlardan bir tanesi de eğitimde ortaya çıkan değişim olmuştur. Her ne kadar öncesinde, eğitimde ortaya çıkabilecek değişikliklere yönelik bir hazırlık yapılmamış olsa da tüm dünya söz konusu değişime hızla uyum sağlamıştır. Pandemi nedeniyle zorunlu hale gelen çevrim içi eğitim sonrasında yeniden yüz yüze eğitime geçişte üniversite öğrencilerinin uyumları değerlendirilmek istenmiştir. Bu amaçla yapılan çalışmada katılımcıların %46,3'ünün erkek, %39,4' ünü lisans mezunu, %10,3'ünün kronik bir rahatsızlığı olduğu ve %38,9'unun covid-19'u geçirdiği elde edilen bulgular arasındadır. Ayrıca, üniversite öğrencilerinin %46,3'ü kayıtlı olduğu bölüm/programı idealindeki mesleği gerçekleştirme amacıyla tercih ettiğini belirtmiştir. Yapılan test sonucunda, öğrencilerin üniversite yaşamına uyumları ile üniversite yaşamını sevmeye, üniversitede kendini yalnız hissetme, üniversitede kayıtlı olduğu programı tercih etme nedeni ve üniversitede karşılaştığı sorunlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, yüz yüze eğitim, ki-kare testi, multinomial regresyon analizi

ABSTRACT

The Covid-19 pandemic has affected the whole world since its occurrence. The change in education during this period affected the society, although there was no preparation for the changes that may occur in education, the whole world quickly adapted to the change. After the pandemic, the adaptation of the students to face-to-face education was researched. In this study, 46,3% of the students are male, 39.4% of them are undergraduate graduates, 10.3% have a chronic illness, 38,9% of them had covid-19 and 46.3% of university students chose the department/program they are enrolled in for their ideal profession. As a result of analysis were performed in the study. Students' adaptation to university life have a statistically significant relationship with students like university life, feeling lonely at university, reason for choosing the program and problems at university.

Key Words: Covid-19, face to face education, adaptation to education, chi-square test, regression analysis

1. GİRİŞ

İlk olarak Çin/Vuhan da ortaya çıkan Covid-19, 13 Ocak 2022 tarihinde virüs olarak tanımlanmıştır (<https://covid19.saglik.gov.tr/>). Ülkemizle birlikte bütün dünyada ciddi değişime yol açan covid-19 salgınının önemli değişime neden olduğu alanlardan birisi de eğitim olmuştur. Eğitimde ortaya çıkan bu değişim eğitime olan bakışı da değiştirmiştir. Her ne kadar eğitim alan ve verenlere yeni bakış açıları kazandırmış olsa da üzerinde tartışılması ve araştırılması gereken bir olay durumundadır. Eğitim açısından bakıldığında pek çok zorlukları beraberinde getirmekle birlikte, eğitim almada zaman ve mekan kısıtlarını ortadan kaldırarak eğitime erişimde alternatif yöntemlerin uygulanmasına olanak sağlamıştır. Pandemi döneminde tüm dünyada eğitime ulaşım uzaktan eğitimle sağlanmıştır. Öğrencilerin aynı zamanda ortak bir mekanda almaları gereken eğitim, daha esnek bir erişimle öğrencilere sunulmuştur. Böyle bir eğitim sistemi ile karşı karşıya kalan öğrenci, veli ve aileler kısa süre içinde yeni sisteme uyum sağlamak zorunda kalmıştır. Yeni sisteme uyum sağlayan özellikle pandemi sonrasında geçilen yüz yüze eğitime uyum sağlamada yaşadıkları muhtemel sorunlar araştırılması gereken önemli bir konu haline gelmiştir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu çalışmada pandemi sonrasında özellikle üniversite öğrencilerinin üniversite ortamına uyum sağlayıp sağlamadıkları ve karşılaştıkları olası sorunları belirlemek amaçlanmıştır. Covid-19 un, eğitim üzerindeki etkilerine yönelik olan çalışmalar incelendiğinde, aşağıda sunulan araştırma sonuçlarına ulaşıldığı görülmüştür.

Kozan, Çolak ve Demirhan (2021), pandemi dönemindeki uzaktan eğitimin hemşirelik eğitimine yansımaları üzerinde bir çalışm yapmışlar ve bu dönemde yapılan eğitimin öğrenci ve eğiticiler için çeşitli zorluklara ve sıkıntılara neden olduğu ve özellikle hemşirelik gibi uygulamalı bilimlere yönelik eğitim veren alanlarda çok iyi bilinmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

Arslan 2021 yılında öğrencilerin pandemi döneminde uzaktan yapılan eğitim ile ilgili tutumlarını belirlemek için bir ölçek geliştirme yapmıştır. Ölçek geliştirme çalışması sırasında yapılan araştırmalarda, uzaktan eğitim destek hizmetlerinde ortaya çıkan sorunların başında isteksizliğin olduğu belirtilmiştir. Nitekim ortaya çıkan sorun ve isteklere hızlı cevap verilmesinin memnuniyet ve verimliliğin artması üzerinde önemli etkileri olduğunu belirtmişlerdir.

Ayub ve Bhat tarafından 2021 yılında Keşmirde öğrenciler üzerinde yapılan çalışmada öğrencilerin %17 si akıllı telefona sahip olmadığını ve hükümetin teknolojinin dışında kalanlar için hiçbir şey yapmadığını ifade etti. Ayrıca

öğrenciler pandemi döneminde uygulanan çevrimiçi eğitimin geleneksel öğrenim yöntemine göre uygulanabilir bir yöntem olmadığını ifade etmiştir. Pandemi döneminde dijital eğitim her ne kadar küresel anlamda önemli bazı başarılar elde etmiş olsa da Keşmir örneği dijital öğrenmenin bir temel eğitim olabilmesi için uzun bir yol kat etmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Kırmızıgül tarafından 2020 yılında yapılan çalışmada, tüm dünya genelinde farklı sektörleri etkilediği gibi eğitim alanında da önemli etkilerde bulunduğu ifade edilmiştir. Bu süreçte geçilen uzaktan eğitim döneminde aile, öğretmen ve öğrencilerin iletişimleri ve etkileşimleri ile aynı zamanda eğitimi gerçekleştirme yöntemlerinde de önemli değişimlerin olduğunu ortaya koymuştur.

Sarı ve Sarı tarafından 2020 yılında pandemi dönemi bir kriz dönemi olarak değerlendirilip Covid-19 örneği üzerinde durulmuştur. Yapılan çalışmada belirtilen dönemdeki uygulamaların bir kriz yönetimi uygulaması olduğu, öğretmen ve öğrencilerin dijital becerilerinin geliştirilmesinin oldukça önemli olduğunu, bu dönemde uzaktan eğitimle ilgili yaşanan sıkıntıların giderilmesine yönelik alınacak önlemlerin olası yeni bir kriz dönemi için hazırlıklı olunmasını sağlayacağını ve olası olumsuzlukların engellenebileceğini vurgulamışlardır.

Bir diğer çalışma Özdoğan ve Berkant tarafından yine 2020 yılında yapılmış ve diğer çalışmalardan farklı olarak paydaş görüşleri değerlendirilmiştir. Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış ve yarı yapılandırılmış görüşme formları ile 137 kişi ile görüşme yapılmıştır. Çalışma sonucunda, çalışmaya katılan paydaşlar pandemi döneminde uygulanan uzaktan eğitimin avantajları kadar dezavantajlarının da söz konusu olduğunu belirtmişlerdir. Avantajları, derslerin kayıtlı olması nedeniyle tekrar tekrar izlenebilirliği, mekan ve zaman kısıtının olmaması, teknolojik becerinin gelişmesini sağlaması şeklinde belirtilirken dezavantajları ise ölçme değerlendirmenin sağlıklı olmaması, pek çok birey için bilgisayar ve internet kaynaklarının yetersiz olması, bireylerdeki motivasyon eksikliği, sosyalleşmenin yeterli düzeyde olmaması, altyapı zayıflığı şeklinde belirtilmiştir.

2020 yılında Bozkurt tarafından yapılan çalışmada, pek çok açıdan etkilenen eğitimin sürekliliğinin sağlanması açısından ciddi değişikliklere ve önemli planlamalara ihtiyaç olduğu belirlenmiştir. Özellikle üniversite ve milli eğitim düzeyinde farklı stratejilerin kullanılması gerektiği, fırsat eşitliği ve uzaktan eğitim içinde yer alanlar için sosyal eşitliğin sağlanması vurgulanan önerilerin arasında yer almıştır.

Durak, Çankaya ve İzmirli 2020 yılında Covid-19 Pandemi Döneminde Türkiye'deki Üniversitelerin Uzaktan Eğitim Sistemlerini İncelemiştir. Yapılan çalışmada kullanılan tarama modeli ile Türkiye'de yer alan 208 üniversitenin uzaktan eğitim sistemi ile sorumlu elemanlarının incelenmesi hedeflenmiş ancak 33 üniversiteden bilgi alınabilmiştir. Senkron olarak tüm derslerini yöneten üniversite sayısı 6 olarak belirlenmiştir. Yapılan çalışmada akademisyenlerin en fazla zorlandıkları, eğitim için yapılması gerekenin hazırlık süreci olarak ortaya çıkmıştır. Çapılan çalışmada ulaşılan bir başka bilgi ise üniversitelerin yarısının öğrencilerin ders devamlarının yapılmış olduğudur.

Covid-19 pandemi döneminin eğitim üzerinde yaptığı etkilerin araştırılmasına yönelik yapılan ve yukarıda örnek çalışmalarının verildiği araştırmaların yanında diğer alanlar üzerindeki etkilerinin incelenmesine yönelik olarak pek çok çalışmanın yapıldığı literatür taramasında tespit edilmiştir. Bu çalışmada, Özkan ve Yılmaz tarafından 2010 yılında gerçekleştirilen ve Bandırma örneğinin verildiği, üniversite öğrencilerinin üniversite yaşamlarına uyumlarının incelendiği çalışmada yer alan ölçek kullanılarak pandemi sonrasında uygulanmaya başlayan yüz yüze eğitimde üniversite öğrencilerinin uyumlarının ilişkisel tarama modeli ile değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Kolayda örnekleme yöntemi kullanılarak 226 üniversite öğrencisi ile yürütülen çalışmada, gözlem sonuçlarının sınıflandırılmış olduğu ve iki ya da fazla değişken grubu arasında ilişki bulunup bulunmadığını belirlemek için kullanılan ki-kare bağımsızlık testi kullanılmıştır (Kalaycı, 2009). Ki-kare gözlenen ve beklenen frekanslar arasındaki farkı kullanarak hesaplanan bir test istatistiğidir. Çalışmada bağımlı değişken üniversite yaşamına uyum, bağımsız değişkenler ise üniversite yaşamını sevme, üniversitede kendini yalnız hissetme, bölüm/program tercih nedeni ve üniversitede yaşanan sorunlar olarak dikkate alınmış olup, bu değişkenler arasındaki ilişkiyi matematiksel olarak sunan model için multinominal lojistik regresyon analizi kullanılmıştır. Değişkenler arasında bir neden sonuç ilişkisi ifade etmesi, özellikle bağımlı değişkenin kategorik olması nedeniyle kolay yorumlayabilme imkanı vermesi ve en küçük kareler yöntemine ait varsayımın sağlanamaması durumunda binary ya da multinominal lojistik regresyon analizi tercih edilmektedir (Köleoğlu, 2021, Çelik, 2019, Akın ve Şentürk, 2012). Çalışmada bağımlı değişkene ait elde edilen verilerin bir sıralama gösteriyor olması nedeniyle başlangıçta ordinal regresyonun uygulanabileceği düşünülürken paralellik varsayımının sağlanamaması ve bağımlı değişkene ait kategori sayısının 3'den fazla olması nedeniyle multinominal lojistik regresyon analizi tercih edilmiştir. Bu analiz, değişkenlere ait seçeneklerden herhangi birini referans kategori alıp diğer seçeneklerin belirtilen referans kategorisine göre yorumlanmasını sağlar (Arı,2016) .

Elde edilen veriler için yapılan analiz ve sonuçları Bulgular ve Tartışma Başlığı altında sunulmuştur.

3. BULGULAR ve TARTIŞMA

Çalışmaya 226 adet üniversite öğrencisi katılmıştır, öğrencilerin demografik özelliklerine ait bulgular Tablo 1’de sunulmuştur. Demografik özelliklerin yanında öğrencilerin üniversite ve üniversite yaşamına yönelik bulgular Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcılara ait demografik özellikler

Demografik Özellikler		%
Kayıtlı Olunan Program	Lisans	39,4
	Önlisans	60,6
Yaş	20 ve altı	66,9
	21 ve üstü	33,1
Cinsiyet	Erkek	46,3
	Kadın	53,7
Sınıf	1.Sınıf	25,7
	2.sınıf	56,6
	3.sınıf	12,6
	4.sınıf	5,1
En Son Bitirilen Okul	Anadolu Lisesi	48,0
	Meslek Lisesi	32,6
	Fen Lisesi	10,3
	Özel Lise	9,1
Çalışma Durumu	Bir İşte Çalışıyor	17,1
	Bir İşte Çalışmıyor	82,9
Öğrencinin Kaldığı Yer	Yurt	33,1
	Aile	56,0
	Öğrenci Evi	10,9
Sağlık Güvencesi	Var	78,3
	Yok	21,7
Sigara Kullanma	Kullanıyor	24,0
	Kullanmıyor	76,0
Alkol Kullanma	Kullanıyor	18,9
	Kullanmıyor	81,1
Kronik Bir Hastalık	Var	10,3
	Yok	89,7
Covid-19 Geçirdiniz mi	Evet	38,9
	Hayır	61,1
Bölümünü Tercih Etme Nedeni	İdealindeki Meslek	46,3
	Aile, Arkadaş, Öğretmen İsteği	5,1
	Puanının Tuttuğu Bölüm Olması	16,0
	İş Bulma Kolaylığının Olması	32,6

Çalışmaya katılan öğrencilerin %39,4 ü lisans mezunu, %66,9’u 20 yaş ve altı, %46,3’ü erkek, %25,7’si 1.sınıf, %48,0’ı Anadolu lisesi, %82,9’u herhangi bir işte çalışmıyor, %56,0’ı aile ile kalıyor, %78,3’ünün sağlık güvencesinin olduğu, %76,0’ının sigara %81,1’inin ise alkol kullanmadığı bilgileri ortaya çıkmıştır. Ayrıca yine Tablo 1 incelendiğinde öğrencilerin %89,7 si kronik bir hastalığa sahip olmadığını ifade ederken %61,1 i covid-19 hastalığını geçirmediğini belirtmiştir. Öğrencilerin kayıtlı olduğu bölüm/programı tercih etme nedenleri üniversite uyumu üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Yapılan çalışmada öğrencilerin %46,3 ü hayalindeki meslek olduğu için %32,6 si ise iş bulma kolaylığı nedeniyle kayıtlı oldukları bölüm/programı tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan öğrencilerin Üniversite’ye bölüm/programlarına vb. düşünceleri Tablo 2 sunulmuştur

Tablo 2. Öğrencilerin Üniversiteye Yönelik Düşünceleri

Düşünceler	Yüzde (%)		
	Seviyorum	Kararsızım	Sevmiyorum
Üniversite Yaşamını Sevme	58,9	32,0	9,1
Üniversitede Kendini Yalnız Hissetme	Yalnız Hissetmiyorum	Kararsızım	Yalnız Hissediyorum
	63,4	21,1	15,4
Üniversite Yaşamına Uyumumdan	Memnunum	Kararsızım	Memnun Değilim
	56,6	34,3	9,1
Üniversitede Yaşanan Sorunlar	Sorun Yaşamıyorum	Kararsızlık	Sorun Yaşıyorum
	53,1	32,0	14,9
Üniversite Yaşamına Ait Düşünceler	Olumluyum	Kararsızım	Olumsuzum
	10,9	38,9	50,3
Programın Eğitimi Hakkındaki Düşünceler	21,7	41,7	36,6
Öğrencilere Sunulan Hizmetler Hakkındaki Düşünceler	38,9	42,3	17,7
Boş Zaman Geçirmeye İlişkin Düşünceler			
i. Yapılan Faaliyetler	6,9	89,1	4,0
ii. Olanak Sağlandığında Yapılmak İstenenler	28,6	57,1	14,3

Tablo 2’de belirtilen bu düşünceler incelendiğinde, öğrencilerin %58,9’ u üniversite yaşamını sevdiğini, %63,4’ü üniversitede kendini yalnız hissettiğini ve %56,6’sı üniversite yaşamına uyumdan memnun olduğunu ve %53,1’i ise üniversitede sorun yaşamadığını belirtmiştir. Ayrıca yine öğrencilerin %10,9’ u üniversite yaşamına, %21,7’si okuduğu programın eğitimine, %38,9’u öğrencilere sunulan hizmetlere, %6,9’u boş zaman için yapılan faaliyetlere ve %28,6’sı olanak sağlandığında öğrencilerin yapmak istediklerine yönelik olumlu görüş bildirmişlerdir. Öğrencilerin %50,3’ü üniversite yaşamına, %36,6’sı kayıtlı olduğu programın eğitimine, %17,7’si üniversitede öğrenciye sunulan hizmetlere ve yaklaşık %18,3’ü ise öğrencinin boş zaman geçirmesine ilişkin olarak olumsuz görüş bildirmiştir.

Öğrencilerin üniversite yaşamlarına uyum ile üniversite yaşamını sevme, üniversitede kendini yalnız hissetme, bölüm/programlarını tercih etme nedeni ve üniversitede yaşanan sorunlar arasında bir ilişkinin olup olmadığının belirlenmesi için yapılan ki-kare test sonuçlarına göre;

Üniversite yaşamını sevme ile üniversite yaşamına uyum arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki çıkmıştır ($\chi^2 = 262,364$; $p = 0,00$).

Üniversitede kendini yalnız hissetme ile üniversite yaşamına uyum arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki çıkmıştır ($\chi^2 = 101,510$; $p = 0,00$).

Kayıtlı olduğu bölümü tercih etme nedeni ile üniversite yaşamına uyum arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki çıkmıştır (*fisher exact* = 18,452; $p = 0,004$).

Üniversitede yaşamında yaşanan sorunlar ile üniversite yaşamına uyum arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki çıkmıştır (*fisher exact* = 11,334; $p = 0,021$).

Çalışmaya katılan öğrencilerin üniversite yaşamına uyumlarını etkileyebilecek değişkenlerle arasında bir ilişkinin olup olmadığı öncelikle çarpaz tablo ile incelenmiş ve ki-kare testi ile test edilmiştir. Bağımlı değişkenimiz olan üniversite yaşamına uyuma ait seçenekler (memnunum, kararsızım, memnun değilim) şeklinde 3 kategorili verildiği multinominal lojistik regresyon analizi uygulanmış ve analiz sonrasında elde edilen parametre tahminleri Tablo 3’ de sunulmuştur. Parametre tahminlerinin yorumuna geçmeden önce model uyumu ve bağımsız değişkenlerin birlikte bağımlı değişkeni açıklayabilme oranları incelendiğinde; model uyumuna ait olarak $p= 0,000$, olarak çıkmış ve model uygun olarak belirlenmiştir. Öte yandan Nagelkerke $R^2 = 0,57$ olarak çıkmış olup bağımsız değişkenlerin birlikte bağımlı değişken olan üniversite yaşamına uyumu açıklayabilme oranını göstermektedir. Aşağıdaki tablo incelendiğinde bağımlı değişken olan üniversite yaşamına uyuma ait seçeneklerden ilk seçenek (Memnun değilim) referans kategori olarak alınmıştır.

Tablo 3. Multinominal Lojistik Regresyon Analizi Sonucu

Üniversite Yaşamına Uyum		β	St.Sapma	Wald	p	Exp(B)
Kararsız	Sabit	17,792	,998	318,149	,000	
	[Üniversite yaşamını sevme=1,00]	-19,756	,777	647,079	,000	2,631E-9
	[Üniversite yaşamını sevme=2,00]	-16,462	,295	3113,864	,000	7,093E-8
	[Üniversite yaşamını sevme=3,00]	0 ^b	.	.	.	.
	[Üniversitede kendini yalnız his.= 1,00]	,165	,733	,051	,822	1,179
	[Üniversitede kendini yalnız his = 2,00]	19,635	,326	3636,593	,000	336916414,634
	[Üniversitede kendini yalnız his = 3,00]	0 ^b	.	.	.	.
	[BölümünüzüTercihEtmeNedeni=1]	,152	,743	,042	,838	1,164
	[BölümünüzüTercihEtmeNedeni=2]	,503	,821	,375	,540	1,653
	[BölümünüzüTercihEtmeNedeni=3]	-,726	1,611	,203	,652	,484
[BölümünüzüTercihEtmeNedeni=4]	0 ^b	.	.	.	.	
Memnun	[Üniversitede sorun yaşama=1,00]	,495	,773	,411	,521	1,641
	[Üniversitede sorun yaşama=2,00]	,614	,884	,482	,488	1,847
	[Üniversitede sorun yaşama=3,00]	0 ^b	.	.	.	.
	Intercept	19,514	1,027	360,779	,000	
	[Üniversite yaşamını sevme=1,00]	-22,386	,967	535,571	,000	1,897E-10
	[Üniversite yaşamını sevme=2,00]	-18,649	,000	.	.	7,959E-9
	[Üniversite yaşamını sevme=3,00]	0 ^b	.	.	.	.
	[Üniversitede kendini yalnız his.= 1,00]	-1,038	,822	1,594	,207	,354
	[Üniversitede kendini yalnız his = 2,00]	18,798	,000	.	.	145799787,761
	[Üniversitede kendini yalnız his = 3,00]	0 ^b	.	.	.	.
[BölümünüzüTercihEtmeNedeni=1]	,356	,770	,214	,643	1,428	
[BölümünüzüTercihEtmeNedeni=2]	-,623	,897	,482	,487	,536	
[BölümünüzüTercihEtmeNedeni=3]	-,677	1,663	,166	,684	,508	
[BölümünüzüTercihEtmeNedeni=4]	0 ^b	.	.	.	.	
[Üniversitede sorun yaşama=1,00]	1,000	,843	1,406	,236	2,717	
[Üniversitede sorun yaşama=2,00]	,772	,959	,648	,421	2,165	
[Üniversitede sorun yaşama=3,00]	0 ^b	.	.	.	.	

Multinomial Lojistik regresyon analizi sonucuna göre, üniversite yaşamına ait memnuniyet için referans kategorisinin “memnun değilim” seçeneği olduğu belirtilmişti. Bu değişken için kararsızım ve memnunun seçeneklerini tercih edenler dikkate alınarak kurulan modelde; bağımsız değişken olarak yer alan üniversite yaşamını sevme sorusu için “sevmiyorum” seçeneği, Üniversitede kendini yalnız hissetme sorusu için “yalnız hissediyorum” seçeneği, bölümünüzü tercih etme nedeni olarak verilen “iş bulma kolaylığı seçeneği” ve üniversitede bir sorun yaşayıp yaşamadığını belirlemeye yönelik olan sorudaki “sorun yaşıyorum” seçeneği referans kategori olarak belirlenmiştir.

Bu bilgilerden sonra değişkenler, değişkenlere ait seçenekler için hesaplanmış olan parametre tahminleri tablosu incelendiğinde;

Üniversite yaşamını sevmeme düşüncesindeki 1 birimlik azalma üniversite yaşamına uyumda kararsızlığı $2,63^{-9}$ kat, üniversite yaşamından memnuniyet duygusunu ise $1,89^{-10}$ kat artıracaktır. Ayrıca Üniversitede kendini yalnız hissetmede kararsızlık kalmak üniversite yaşamında kararsızlığı 336916414,634 kat arttırıcı etkidedir ve istatistiksel olarak önemlidir ($p<0.001$)

4. SONUÇ ve TARTIŞMA

Covid-19 pandemi dönemi, tüm dünyada pek çok alanda insanları değişime zorlamıştır. Değişimin en yoğun yaşandığı alanlardan birisi eğitim olmuştur. Çünkü gerek pandemi döneminde gerekse sonrasında uygulanabilecek bir çevrim içi eğitim sistemi ortaya çıkmıştır. Bu sistem her ne kadar başlangıçta çeşitli zorlukları beraberinde getirmiş olsa da, o dönemde öğrenci, öğretmen ve aile açısından kayıpların en az düzeyde olmasını sağlamıştır. Yapılan literatür taraması göstermektedir ki etkileşim, iletişim için önemli bir unsurdur. Nihayetinde pandemi döneminde uygulanan çevrim içi eğitim bireyler arasındaki etkileşimi minimum düzeye indirmiştir. Aynı literatür taramasında bu yorumu bilimsel olarak destekleyen çalışmalara rastlanmış, bazıları bu çalışmanın alan taraması örneklerinde sunulmuştur. Bazı olumsuzlukların yanı sıra bireylere eğitim alma ve verme de serbestlik tanıyor olması, çevrim içi eğitim en faydalı noktası olmuştur. Zaman ve mekan sınırlarını ortadan kaldırmıştır. Toplum pandemi döneminde, şimdiye kadar alışık olmadığı farklı bir yaşam tarzına başlamış ve çok kısa sürede bu yeni yaşam tarzına ise adapte olmuştur. Nihayetinde pandemi döneminin bitmesiyle birlikte normalleşme olarak ifade edilen pandemi öncesi yaşama dönüşümümüzde pek çok bireyde çeşitli uyum sorunlarının ortaya çıkması muhtemeldir. Nihayetinde normalleşme döneminde pandemi öncesi sisteme geçen alanlardan birisi de eğitim olmuştur. Bu alanda yüz yüze eğitime başlayan eğitim düzeylerinden olan üniversiteler çalışmamızın uygulama alanını oluşturmaktadır. Bu çalışmada pandemi sonrasında normalleşme sürecinde çevrim içi eğitimde yüz yüze eğitime geçen üniversite öğrencilerinin üniversite yaşamlarına uyumları incelenmiştir. Ancak beklenmeyen bir pandemi nedeniyle maalesef öncesinde bu tip çalışmaların sınırlı olması, bizlerin bir karşılaştırma yaparak analiz sonuçlarını değerlendirmemizi engellemiştir. Bu durum çalışmanın zayıf yönüdür. Ancak bu alanda daha fazla çalışmanın yapılması her ne kadar sadece kendi içinde bir değerlendirme yapma olsa da, olaya ait yorum ve genelleme yapılmasını kolaylaştırmış olacaktır. Çalışmaya katılan üniversite öğrencilerinin %39,4 ü lisans mezunu, %66,9'u 20 yaş ve altı, %46,3'ü erkek, %25,7'si 1.sınıf, %48,0'ı Anadolu lisesi, %82,9'u herhangi bir işte çalışmıyor, %56,0'ı aile ile kalıyor, %78,3'ünün sağlık güvencesinin olduğu, %76,0'ının sigara %81,1'inin ise alkol kullanmadığı bilgileri ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin kayıtlı olduğu bölüm/programı tercih etme nedenleri üniversite uyumu üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Yapılan çalışmada öğrencilerin %46,3 ü hayalindeki meslek olduğu için %32,6 si ise iş bulma kolaylığı nedeniyle kayıtlı oldukları bölüm/programı tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin üniversiteye uyumları sadece üniversiteyi sevme, bölüm/programı tercih etme nedeni, üniversitede kendini yalnız hissetme duygusu ve üniversitede sorun yaşama durumları açısından incelenmiştir. Her ne kadar ki kare testinde bağımlı değişken olan üniversite yaşamına uyum ile bağımsız değişkenlerin her birisi ile arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki çıkmış olsa da, değişkenler arasındaki ilişkinin yönü ve derecesi hakkında bilgi verecek olan multinomial lojistik regresyon analizinde üniversite yaşamını sevme ve üniversitede kendini yalnız hissetme duygularına ait parametreler anlamlı çıkmıştır.

Bu çalışmada tercih edilen konuya yönelik yapılacak çalışmaların artması hatta mümkünse pandemi öncesi yapılan bazı özel çalışmaların pandemi sonrasında tekrar yapılarak (aynı kişilere uygulanması mümkün olmasa da) yorumlanması uzmanlara eğitim sisteminde yapılabilecek bazı dönüşümler ve planlamalar hakkında daha ayrıntılı bir bakış açısı kazandıracaktır.

KAYNAKÇA

1. Akın B., Şentürk E., (2012), Bireylerin Mutluluk Düzeylerinin Ordinal Lojistik Regresyon Analizi İle İncelenmesi, Öneri Dergisi 10(37), 183-193
2. Arı, E. (2016). Bireylerin Umut Düzeyleri İle Gelecek Hakkındaki Düşünceleri Arasındaki İlişkinin Multinomial Lojistik Regresyon Analizi İle İncelenmesi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi , (47) , 184-194

3. Arslan, R. (2021). Salgın Döneminde Uygulanan Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği Geliştirmesi. *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12(23), 369-393. DOI: 10.36543/kauibfd.2021.017
4. Ayub S.j., ve Bhat W.,A., (2021), Covid-19 Schools Closures and Its Impact on Education in Kashmir, s.67, *Socio Economic Impacts and Challenges of Covid 19* Ed. Köleoğlu N. ve Agolli L., Rating Academy Publishing,
5. Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (Covid-19) Pandemi Süreci ve Pandemi Sonrası Dünyada Eğitime Yönelik Değerlendirmeler: Yeni Normal ve Yeni Eğitim Paradigması. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6 (3) , 112-142
6. Durak, G., Çankaya, S. & İzmirli, S. (2020). COVID-19 Pandemi Döneminde Türkiye'deki Üniversitelerin Uzaktan Eğitim Sistemlerinin İncelenmesi. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 14 (1) , 787-809. DOI: 10.17522/balikesirnef.743080
7. Kalaycı Ş.(Ed) (2009), *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknik*, Asil Yayın Dağıtım, Ankara
8. Kırmızıgül, H. G. (2020). Covid-19 Salgını ve Beraberinde Getirdiği Eğitim Süreci, *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi Covid-19 Özel Sayısı 2*, 283-289.
9. Kozan, E. H., Colak, M., & Demirhan, B. S. (2021). Distance Education in the COVID-19 Pandemic: Reflections on Nursing Education/COVID-19 Pandemisinde Uzaktan Eğitim: Hemsirelik Eğitimine Yansımaları. *Journal of Education and Research in Nursing*, 18(S1), 60
10. Köleoğlu N.(2021), Potansiyel İşgücünde Olmayan Bireyler Neden İşgücüne Katılmaz?, *International Journal of Disciplines Economics & Administrative Sciences Studies*, 7(36), 1307-1310
11. Özdoğan, A. Ç. & Berkant, H. G. (2020). Covid-19, Pandemi Dönemindeki Uzaktan Eğitime İlişkin Paydaş Görüşlerinin İncelenmesi, *Milli Eğitim Dergisi*, Salgın Sürecinde Türkiye'de ve Dünyada Eğitim, 13-43. DOI: 10.37669/milliegitim.788118
12. Özkan S. ve Yılmaz E. (2010). Üniversite Öğrencilerinin Üniversite Yaşamlarına Uyum Duyumları (Bandırma Örneği). *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 5(13), 151-171
13. Sarı, E. & Sarı, B. (2020). Kriz Zamanlarında Eğitim Yönetimi: Covid-19 Örneği, *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama*, 3 (2), 49-63